

	Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveza strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije Ob Železnici 30 a, 1000 Ljubljana Tel: 01 544 54 80 e-pošta: tajnistvo@zbornica-zveza.si	NACIONALNI PROTOKOL AKTIVNOSTI ZDRAVSTVENE IN BABIŠKE NEGE PREHRANSKO SVETOVANJE ODRASLIM PACIENTOM, KI SE ZDRAVIJO S PERITONEALNO DIALIZO	Št. dokumenta/koda:	UČE NP 14.03
			Stran od strani:	1/4
			Velja od:	9.10.2025
			Uporaba najmanj do:	8.10.2030
			Izdaja:	2. verzija

1. Namen in cilji aktivnosti

Pacientu na razumljiv način predstaviti pomen pravilne prehrane in ga naučiti sestaviti primeren dnevni jedilnik. Pacient mora poznati pomen posameznih hranil in znati pravilno načrtovati svojo prehrano, da s tem prepreči nastanek zapletov.

Ključne besede: Peritonealna dializa, prehrana, zdravstvena vzgoja

2. Aktivnost ZBN lahko izvede (skladno s kompetencami)

IZBN		Omejitve, pripombe	Predviden čas za izvedbo aktivnosti	
bolničar-negovalac	NE			- prvo srečanje v preddializnem obdobju; 45 – 60 minut, - drugo srečanje 30 dni po začetku peritonealne dialize; 30 – 45 minut, - vedno, ko pacient potrebuje dodatne informacije ali spremembo prehranskih navad (ob spremembi zdravstvenega stanja ali odstopanja od želenega prehranskega statusa), - osvežitev znanja vsakih 12 mesecev; 30 – 45 minut.
tehnik zdravstvene nege	NE			
diplomirana medicinska sestra	DA	z dodatnimi znanji s področja peritonealne dialize in prehrane nefrološkega pacienta		
diplomirana babica	NE			
Tehnik zdravstvene nege, 38. člen ZZDej-K	DA	licenca za strokovno področje in dodatno znanji s področja peritonealne dialize in prehrane nefrološkega pacienta	Število oseb za izvedbo aktivnosti	ena (1)
študent zdravstvene nege	NE			
študent babiške nega	NE		Skrbnik NP	 Sekcija MS in ZT v nefrologiji, dializi in transplantaciji

3. Kratice uporabljene v protokolu

MS	Medicinska sestra	MIS	malnutrition inflammation score (ocena podhranjenosti)
ZT	Tehnik zdravstvene nege	MCC	Major Comorbid Conditions (večja komorbidnostna stanja)
ZZDej-K	Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o zdravstveni dejavnosti	SGA	Subjective Global Assessment (subjektivna celotna ocena)
IZBN	Izvajalec zdravstvene / babiške nege	ITM	Indeks telesne mase
ZBN	Zdravstvena/babiška nega	KOPB	Kronična obstruktivna pljučna bolezen
NP	Nacionalni protokol		

4. Potrebni pripomočki

- didaktični pripomoček za edukacijo prehrane: »Lizin krožnik«, - literaturo s področja načrtovanja prehrane nefrološkega pacienta,	- računalnik , - svinčnik in list papirja.
--	---

	Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveza strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije Ob Železnici 30 a, 1000 Ljubljana Tel: 01 544 54 80 e-pošta: tajnistvo@zbornica-zveza.si	NACIONALNI PROTOKOL AKTIVNOSTI ZDRAVSTVENE IN BABIŠKE NEGE PREHRANSKO SVETOVANJE ODRASLIM PACIENTOM, KI SE ZDRAVIJO S PERITONEALNO DIALIZO	Št. dokumenta/koda:	UČE NP 14.03
			Stran od strani:	2/4
			Velja od:	9.10.2025
			Uporaba najmanj do:	8.10.2030
			Izdaja:	2. verzija

5. Potek/izvedba aktivnosti zdravstvene nege

	Izvedba	Opombe
1	predstavimo se pacientu in svojcem ter preverimo, koliko pacient že pozna prehranska načela pri peritonealni dializi in ocenimo stanje prehranjenosti s pomočjo MIS obrazca	pridobimo pacientovo zaupanje in ocenimo pacientovo poznavanje prehranskih načel in pridobimo stanja prehranjenosti pacienta
2	ponovimo pomen posameznih hranil in opozorimo na kritična hranila (kalij, fosfat, beljakovine, maščobe, ogljikovi hidrati, tekočina)	pacient bo razumel pomen posameznih hranil in bo poznal možne posledice neprimerne prehrane
3	pacientu razložimo možne zaplete ob uživanju neprimerne prehrane in ga poučimo, kako ukrepa ob hipo- ali hiperkaliemiji, hiperfosfatemiji, hipo- ali hipervolemiji	pacient bo prepoznal zaplete nepravilne prehrane in ustrezno ukrepal
4	skupaj s pacientom pregledamo in dopolnimo prehransko anamnezo, če pacient ni bil na prehranskem svetovanju v predializnem obdobju, ga seznanimos s posameznimi prehranskimi skupinami in ga poučimo, kako lahko s pomočjo didaktičnega pripomočka: »Lizin krožnik« sestavi svoj dnevni jedilnik	seznanimos se s pacientovimi prehranskimi navadami pacient pozna razdelitev hranil po skupinah in zna sestaviti primeren jedilnik pacientom, ki niso vešči dela z računalnikom ponudimo drugo razpoložljivo literaturo s področja načrtovanja prehrane
5	pacientu razložimo vodenje bilance tekočine in preverimo njegovo poznavanje virov tekočine	pacient bo znal voditi osebno bilanco tekočine
6	pacienta poučimo o tem, da dobi dodatne kalorije iz raztopin za peritonealno dializo in izračunamo, koliko kalorij dobi	pacient ve, koliko kalorij dobi iz raztopin in to upošteva pri dnevnem načrtu prehrane
7	skupaj s pacientom oblikujemo vzorčni jedilnik zanj s pomočjo »Lizinega krožnika« in ga naučimo sestavljati jedilnik s pomočjo zamenjave ledvičnih izbir in pri tem upoštevamo dopustne prehranske navade	pacient zna zase izdelati primeren jedilnik
8	razložimo pomen in način jemanja zdravil, ki jih ima predpisane in so v vzročni povezavi s prehrano (npr. vezalci fosfatov)	pravilno časovno jemanje zdravil in s tem pravi učinek zdravil
9	pacienta poučimo o pomenu redne telesne aktivnosti in zanj primernih načinih rekreacije	primerna telesna aktivnost pacienta
10	evalvacija pacientovega znanja in evidentiranje	načrtovanje nadaljnjega prehranskega svetovanja

6. Opombe, omejitve protokola:

- Didaktični pripomoček: »Lizin krožnik« je dosegljiv na spletu in v papirnati obliki kot mapa učil.
- Priporočeno je, da na prehransko svetovanje povabimo svojca, ki skrbi za prehrano pacienta.
- Posebno pozorni moramo biti pri načrtovanju prehranskega svetovanja pri pacientih, ki so odvisni od že pripravljene prehrane.

	Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveza strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije Ob Železnici 30 a, 1000 Ljubljana Tel: 01 544 54 80 e-pošta: tajnistvo@zbornica-zveza.si	NACIONALNI PROTOKOL AKTIVNOSTI ZDRAVSTVENE IN BABIŠKE NEGE PREHRANSKO SVETOVANJE ODRASLIM PACIENTOM, KI SE ZDRAVIJO S PERITONEALNO DIALIZO	Št. dokumenta/koda:	UČE NP 14.03
			Stran od strani:	3/4
			Velja od:	9.10.2025
			Uporaba najmanj do:	8.10.2030
			Izdaja:	2. verzija

7. Temeljna literatura:

Chan, M., (2021). Applied Peritoneal Dialysis. In Rastogi, A., & Lerma, E.V., (eds.), Nutritional Management of Adult Peritoneal Dialysis Patients. https://doi.org/10.1007/978-3-030-70897-9_31

Evropsko združenje medicinskih sester za dializo in transplantacijo. (2014). Peritonealna dializa. Priročnik za klinično prakso. EDTNA/ERCA. https://www.nephro-slovenia.si/images/PDF/PD_Slovenian_March_2014.pdf

ESPEN. (2021). Guideline on clinical nutrition in hospitalized patients with acute or chronic kidney disease. <https://www.espen.org/files/ESPEN-Guidelines/ESPEN-guideline-on-clinical-nutrition-in-hospitalized-patients-with-acute-or-chronic-kidney-disease.pdf>

EDTNA/ERCA. (2002). European guidelines for the nutritional care of adult renal patient. https://www.spitalmures.ro/files/protocoale_terapeutice/nefrologie/diet_dietguid.pdf

Klavs, J. & Kuharič, N. (2024). Lizin krožnik. Univerzitetni klinični center Ljubljana.

Košnik, M. & Štajer, D. (Eds.). 2022. Interna medicina. 6. izdaja, Medicinska fakulteta.

Lizin krožnik-didaktični pripomoček. (2025, Maj 5). Lizin Krožnik. <https://e-diabetes.si/lizin-kroznik/>

Lindič, J., & Kovač, D. (Eds.). (2014). Bolezni ledvic. 3. izdaja. Univerzitetni klinični center Ljubljana. https://www.nephro-slovenia.si/images/PDF/Bolezni_ledvic_2014_novo.pdf

Ponikvar, R., & Buturovič-Ponikvar, J. (Eds.). (2004). Dializno zdravljenje. Klinični oddelek za nefrologijo, SPS Interna klinika, Klinični center. <https://www.nephro-slovenia.si/images/pdf/dial-zdr.pdf>

	Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveza strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije Ob Železnici 30 a, 1000 Ljubljana Tel: 01 544 54 80 e-pošta: tajnistvo@zbornica-zveza.si	NACIONALNI PROTOKOL AKTIVNOSTI ZDRAVSTVENE IN BABIŠKE NEGE PREHRANSKO SVETOVANJE ODRASLIM PACIENTOM, KI SE ZDRAVIJO S PERITONEALNO DIALIZO	Št. dokumenta/koda:	UČE NP 14.03
			Stran od strani:	4/4
			Velja od:	9.10.2025
			Uporaba najmanj do:	8.10.2030
			Izdaja:	2. verzija

8. Podrobnejša in dodatna navodila - povezava z drugimi dokumenti (priloge k NP)

Številka priloge	Naziv dokumenta
UČE NP 14.03.01	Prehransko svetovanje odraslim pacientom, ki se zdravijo s peritonealno dializo - MIS obrazec – Priloga 1

9. Pregled zadnjih sprememb v dokumentu

Zap. št.	Sprememba v točki:	OPIS SPREMEMBE
1	Sprememba vseh točk	Posodobitev navodil, skladno z novo predlogo in posodobljenim Pravilnikom o nacionalnih protokolih v dejavnosti zdravstvene in babiške nege

10. Potrditev dokumenta

	organ	Številka sklepa	datum	Odgovorna oseba
I. SKLEP O USTREZNOSTI NP	Delovna skupina za nacionalne protokole Zbornice-Zveze	43/2025	11.9.2025	Klavdija Ursini
II. SKLEP O USTREZNOSTI NP	Upravni odbor Zbornice - Zveza	45/5/2025	9.9.2025	Anita Prelec

	FUNKCIJA/ ORGAN	IME IN PRIIMEK
PRIPRAVIL:	Strokovnjaki Strokovne sekcije MS in ZT	Špela Potočnik
PREGLEDALI:	Strokovne službe Zbornice – Zveze / PVK	Monika Ažman
ODOBRIL:	Predsednica Zbornice – Zveze	Anita Prelec
SKRBNIK DOKUMENTA:	Predsednik/ca Strokovna sekcija MS in ZT	Tadeja Kokelj Jeršin